

Home>Taking legal action>Where and how>How to bring a case to court

Cum puteți sesiza o instanță de judecată

Romania

1 Este necesar să mă adresez unei instanțe judecătorești sau există o altă alternativă?

Oricine pretinde un drept împotriva unei alte persoane trebuie să facă o cerere înaintea instanței competente. Sesizarea instanței se poate face numai după îndeplinirea unei proceduri prealabile, dacă legea prevede în mod expres aceasta. Dovada îndeplinirii procedurii prealabile se va anexa la cererea de chemare în judecată.

Persoana aflată într-un litigiu, poate să apeleze și la mijloacele alternative de soluționare a conflictelor.

Medierea este facultativă înainte de sesizarea instanței de judecată. În timpul soluționării procesului autoritățile judiciare au obligația de a informa părțile cu privire la posibilitatea și avantajele folosirii medierii.

Se pot media litigii în domeniul asigurărilor, protecției consumatorilor, în dreptul familiei, spețe de răspundere profesională, conflicte de muncă și litigii civile a căror valoare este sub 50.000 lei, cu excepția celor în care s-a pronunțat o hotărâre judecătorească executorie de deschidere a procedurii de insolvență, a acțiunilor referitoare la registrul comerțului și a cazurilor în care părțile aleg să recurgă la procedurile prevăzute la art. 1.014 - 1.025 sau la art. 1.026 - 1.033 din C.pr.civ. (ordonanța de plată sau cererile de valoare redusă).

Părțile unui diferend pot recurge și la arbitraj, jurisdicție alternativă având caracter privat. Persoanele care au capacitate deplină de exercițiu pot conveni să soluționeze pe calea arbitrajului litigiile dintre ele, în afară de acelea care privesc starea civilă, capacitatea persoanelor, dezbaterea succesorală, relațiile de familie, precum și drepturile asupra cărora părțile nu pot să dispună.

2 Există termene pentru introducerea unei acțiuni în justiție?

Drepturile la acțiune având un obiect patrimonial sunt supuse prescripției extinctive, afară de cazul în care prin lege s-ar dispune altfel. În cazurile anume prevăzute de lege, sunt supuse prescripției extinctive și alte drepturi la acțiune, indiferent de obiectul lor (art. 2501 din Codul civil).

Termenul general de prescripție este, potrivit dispozițiilor art. 2517 din Codul civil, de 3 ani.

Conform art. 10 alin. (1) din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 39/2017 privind acțiunile în despăgubire în cazurile de încălcare a dispozițiilor legislației în materie de concurență, precum și pentru modificarea și completarea Legii concurenței nr. 21/1996, prin derogare de la prevederile art. 2.517 din Codul civil, dreptul la acțiunea în despăgubire se prescrie în termen de 5 ani.

Codul civil consacră termene speciale de prescripție extinctivă în unele materii, cum sunt:

termenul de prescripție de 10 ani în cazul drepturilor reale nedeclarate prin lege imprescriptibile ori nesupuse altui termen de prescripție; reparării prejudiciului moral/material cauzat unei persoane prin tortură ori acte de barbarie sau, după caz, a celui cauzat prin violență ori agresiuni sexuale comise contra unui minor sau asupra unei persoane aflate în imposibilitate de a se apăra ori de a-și exprima voința; reparării prejudiciului adus mediului înconjurător; termenul de prescripție de 2 ani în cazul dreptului la acțiune întemeiat pe un raport de (re) asigurare; dreptului la acțiune privitor la plata remunerației cuvenite intermediarilor pentru serviciile prestate în baza contractului de intermediere;

termenul de prescripție de 1 an în cazul dreptului la acțiune privitor la restituirea sumelor încasate din vânzarea biletelor pentru un spectacol care nu a mai avut loc; profesioniștilor din alimentația publică sau hotelierilor, pentru serviciile pe care le prestează; profesorilor, institutorilor, maeștrilor și artiștilor, pentru lecțiile date cu ora, cu ziua sau cu luna; medicilor, moașelor, asistentelor și farmaciștilor, pentru vizite, operații sau medicamente; vânzătorilor cu amănuntul, pentru plata mărfurilor vândute și a furniturilor livrate; meșteșugarilor și artizanilor, pentru plata muncii lor; avocaților, împotriva clienților, pentru plata onorariilor și cheltuielilor; notarilor publici și executorilor judecătorești, în ceea ce privește plata sumelor ce le sunt datorate pentru actele funcției lor; inginerilor, arhitecților, geodezilor, contabililor și altor liber-profesioniști, pentru plata sumelor ce li se cuvin; dreptului la acțiunea izvorâtă dintr-un contract de transport de bunuri terestru, aerian sau pe apă, îndreptată împotriva transportatorului.

3 Trebuie să mă adresez unei instanțe din acest stat membru?

Regulile de determinare a competenței jurisdicționale internaționale în litigiile cu elemente de extraneitate sunt consacrate de Cartea a VII-a *Procesul civil internațional* din Codul de procedură civilă. Dispozițiile acestei cărți se aplică însă proceselor de drept privat cu elemente de extraneitate în măsura în care prin tratatele internaționale la care România este parte, prin dreptul Uniunii Europene sau prin legi speciale nu se prevede altfel.

În materia competenței jurisdicționale internaționale, Codul de procedură civilă consacră reglementări privitoare, printre altele, la: competența întemeiată pe domiciliul sau sediul părâtului, prorogarea voluntară de competență în favoarea instanței române, convențiile de alegere a forului, excepția de arbitraj, forul de necesitate, competența internă, litispendența și conexitatea internațională, competența personală exclusivă, competența exclusivă în materia unor acțiuni patrimoniale sau competența preferențială a instanțelor române (art. 1066 și urm. din Codul de procedură civilă).

4 Dacă da, cărei instanțe din acest stat membru ar trebui să mă adresez, având în vedere domiciliul meu, al celeilalte părți sau alte aspecte ale cauzei mele?

Competența teritorială este reglementată după criterii generale (domiciliul/sediul părâtului), alternative (filiație, întreținere, contract de transport, contract de asigurări, cambie/cec/bilet la ordin/titlu de valoare, consumatori, răspundere civilă delictuală) sau exclusive (imobile, moștenire, societăți comerciale, acțiunile introduse împotriva consumatorilor), stabilite de art. 107 și urm. din Noul Cod de procedură civilă.

5 Cărei instanțe ar trebui să mă adresez în acest stat membru, având în vedere natura cazului meu și suma în joc?

Competența după materie a instanțelor este stabilită de art. 94 și urm. din Noul Cod de procedură civilă, în funcție de natura cauzei sau a criteriului valoric.

Judecătorii judecă în primă instanță, cererile date de Codul civil în competența instanței de tutelă și de familie; cereri de înregistrare în registrele de stare civilă; cereri privind administrarea clădirilor cu mai multe etaje/apartamente/spații aflate în proprietatea exclusivă a unor persoane diferite și raporturile juridice stabilite de asociațiile de proprietari cu alte persoane fizice/juridice; cereri de evacuare; cereri privind ziduri și șanțuri comune, distanța construcțiilor și plantațiilor, dreptul de trecere, servituți, alte limitări ale dreptului de proprietate; cereri privind strămutarea de hotare și grănițuire; cererile posesorii; cereri privind obligațiile de a face sau de a nu face neevaluabile în bani; împărțeală judiciară, indiferent de valoare; alte cereri evaluabile în bani sub 200.000 lei inclusiv, indiferent de calitatea părților.

Tribunalele judecă în primă instanță, toate cererile care nu sunt date prin lege în competența altor instanțe sau orice alte cereri date prin lege în competența sa.

Curțile de apel judecă în primă instanță, cererile în materie de contencios administrativ și fiscal sau orice alte cereri date prin lege în competența sa.

6 Pot să introduc o acțiune în justiție în mod individual sau trebuie să recurg la un intermediar, de exemplu un avocat?

Părțile pot să exercite drepturile procedurale personal sau prin reprezentant, reprezentarea putând fi legală, convențională sau judiciară. Persoanele fizice lipsite de capacitate de exercițiu vor sta în judecată prin reprezentant legal. Părțile pot să stea în judecată printr-un reprezentant ales, în condițiile legii, cu excepția cazului în care legea impune prezența lor personală în fața instanței.

În fața primei instanțe, precum și în apel, persoanele fizice pot fi reprezentate de către avocat sau alt mandatar. Dacă mandatul este dat unei alte persoane decât unui avocat, mandatarul nu poate pune concluzii asupra excepțiilor procesuale și asupra fondului decât prin avocat, atât în etapa cercetării procesului, cât și în etapa dezbaterilor. La redactarea cererii și a motivelor de recurs, precum și în exercitarea și susținerea recursului, persoanele fizice vor fi asistate și reprezentate, sub sancțiunea nulității, numai de către un avocat.

În ceea ce privește persoanele juridice, acestea pot fi reprezentate convențional în fața instanțelor de judecată numai prin consilier juridic sau avocat. La redactarea cererii și a motivelor de recurs, precum și în exercitarea și susținerea recursului, persoanele juridice vor fi asistate și, după caz, reprezentate, sub sancțiunea nulității, numai de către un avocat sau consilier juridic. Prevederile menționate se aplică în mod corespunzător și asociațiilor, societăților sau altor entități fără personalitate juridică.

7 Pentru introducerea acțiunii, mai exact, cui trebuie să mă adresez: biroului de recepție, biroului grefierului instanței sau în altă parte?

Cererea de chemare în judecată se înregistrează și primește dată certă prin aplicarea ștampilei de intrare. După înregistrare, cererea și înscrisurile care o însoțesc, la care sunt atașate, când este cazul, dovezile privind modul în care acestea au fost transmise către instanță, se predau președintelui instanței sau persoanei desemnate de acesta, care va lua de îndată măsuri în vederea stabilirii în mod aleatoriu a completului de judecată, potrivit legii (art. 199 din Codul de procedură civilă).

8 În ce limbă pot să-mi formulez cererea? Pot să formulez cererea oral sau trebuie să existe o cerere scrisă? Pot să trimit cererea prin fax sau prin e-mail?

Potrivit art. 14 alin. 5 din Legea nr. 304/2004 privind organizarea judiciară, cererile și actele procedurale se întocmesc numai în limba română. Cererile se formulează doar în scris. În Noul cod de procedură civilă, în art. 194, se precizează că se înregistrează și primește dată certă prin aplicarea ștampilei de intrare cererea de chemare în judecată, depusă personal sau prin reprezentant, sosită prin poștă, curier, fax sau scanată și transmisă prin poștă electronică ori prin înscris în formă electronică.

În baza art. 225 din Noul cod de procedură civilă, când una dintre părți care urmează să fie ascultate nu cunoaște limba română, instanța va folosi un traducător autorizat. Dacă părțile sunt de acord, judecătorul sau grefierul poate face oficiul de traducător. În situația în care nu poate fi asigurată prezența unui traducător autorizat, se pot folosi traducerile realizate de persoane de încredere cunoscătoare ale respectivei limbi. În cazul în care persoana este mută, surdă sau surdo-mută ori, din orice altă cauză, nu se poate exprima, comunicarea cu ea se va face în scris, iar dacă nu poate citi sau scrie, se va folosi un interpret. Dispozițiile privitoare la experți se aplică în mod corespunzător și traducătorilor și interpreților.

9 Există formulare speciale pentru intentarea de acțiuni sau, în caz contrar, cum trebuie să depun cererea de chemare în judecată? Există anumite elemente specifice care trebuie depuse la dosar?

Codul de procedură civilă nu prevede utilizarea unor formulare tip pentru cererile în justiție. Reglementarea procesuală civilă de drept comună stabilește cuprinsul unora dintre cererile adresate justiției civile (e.g. cererea de chemare în judecată, întâmpinarea, cererea reconvențională).

10 Va trebui să plătesc cheltuieli de judecată? Dacă da, când? Va trebui să plătesc un avocat chiar din momentul depunerii cererii?

Cheltuielile de judecată constau în taxele judiciare de timbru, onorariile avocaților, ale experților și ale specialiștilor, sumele convenite martorilor pentru deplasare și pierderile cauzate de necesitatea prezenței la proces, cheltuielile de transport și de cazare, precum și orice alte cheltuieli necesare pentru buna desfășurare a procesului. Partea care pretinde cheltuieli de judecată trebuie să facă dovada existenței și întinderii lor, cel mai târziu la data închiderii dezbaterilor asupra fondului cauzei. Partea care pierde procesul va fi obligată, la cererea părții care a câștigat, să îi plătească acesteia cheltuieli de judecată. Când cererea a fost admisă parțial, judecătorii vor stabili măsura în care fiecare dintre părți poate fi obligată la plata cheltuielilor de judecată. Dacă este cazul, judecătorii vor putea dispune compensarea cheltuielilor de judecată. Pârâțul care a recunoscut, la primul termen de judecată la care părțile sunt legal citate, pretențiile reclamantului nu va putea fi obligat la plata cheltuielilor de judecată, cu excepția cazului în care, prealabil pornirii procesului, a fost pus în întârziere de către reclamant sau se afla de drept în întârziere. Dacă în cauză sunt mai mulți reclamânți sau mai mulți pârâți, ei vor putea fi obligați să plătească cheltuielile de judecată în mod egal, proporțional sau solidar, potrivit cu poziția lor în proces ori cu natura raportului juridic existent între ei.

11 Pot să solicit asistență judiciară?

Asistența judiciară se poate obține în condițiile Ordonanței de Urgență nr. 51/2008 privind ajutorul public judiciar în materie civilă, aprobată cu modificări și completări prin Legea nr. 193/2008, cu modificările ulterioare. Dispoziții generale referitoare la asistența judiciară se regăsesc și în Noul cod de procedură civilă (art. 90 și 91).

12 Din ce moment se consideră că acțiunea mea este introdusă în mod oficial? Voi primi informații din partea autorităților cu privire la introducerea corectă a acțiunii?

Cererea de chemare în judecată se înregistrează și primește dată certă prin aplicarea ștampilei de intrare. După înregistrare, cererea și înscrisurile care o însoțesc, se predau președintelui instanței sau judecătorului care îl înlocuiește, care va lua de îndată măsuri în vederea stabilirii în mod aleatoriu a completului de judecată.

Completul cărui a s-a repartizat aleatoriu cauza verifică dacă cererea de chemare în judecată îndeplinește cerințele necesare. Când cererea nu îndeplinește cerințele, reclamantului i se vor comunica în scris lipsurile, cu mențiunea că, în termen de cel mult 10 zile de la primirea comunicării, trebuie să facă completările sau modificările dispuse, sub sancțiunea anulării cererii. Dacă obligațiile privind completarea sau modificarea cererii nu sunt îndeplinite în termen, prin încheiere, dată în camera de consiliu, se dispune anularea cererii.

Judecătorul, de îndată ce constată că sunt îndeplinite condițiile prevăzute de lege pentru cererea de chemare în judecată, dispune, prin rezoluție, comunicarea acesteia către pârât.

13 Voi obține informații detaliate referitor la succesiunea evenimentelor ulterioare (cum ar fi intervalul de timp permis pentru înfățișare)?

Informații detaliate asupra dosarului se pot obține de la biroul de arhivă al instanțelor de judecată sau de pe site-ul acestora, acolo unde există, la <http://portal.just.ro/>.

Instanța poate hotărî asupra unei cereri numai dacă părțile au fost citate ori s-au prezentat, personal sau prin reprezentant. Instanța va amâna judecarea și va dispune să se facă citarea ori de câte ori constată că partea care lipsește nu a fost citată cu respectarea cerințelor prevăzute de lege, sub sancțiunea nulității. Comunicarea citațiilor și a tuturor actelor de procedură se face, din oficiu.

Judecătorul, de îndată ce constată că sunt îndeplinite condițiile prevăzute de lege pentru cererea de chemare în judecată, dispune, prin rezoluție, comunicarea acesteia către pârât, punându-i-se în vedere că are obligația de a depune întâmpinare, sub sancțiune, în termen de 25 de zile de la comunicarea cererii de chemare în judecată. Întâmpinarea se comunică reclamantului, care este obligat să depună răspuns la întâmpinare în termen de 10 zile de la comunicare, pârâțul urmând a lua cunoștință de răspunsul la întâmpinarea de la dosarul cauzei. În termen de 3 zile de la data depunerii răspunsului la întâmpinare, judecătorul fixează prin rezoluție primul termen de judecată, care va fi de cel mult 60 de zile de la data rezoluției, dispunând citarea părților. În cazul în care pârâțul nu a depus întâmpinare în termen sau reclamantul nu a comunicat răspuns la întâmpinare în termen, la data expirării termenului

corespunzător, judecătorul fixează prin rezoluție primul termen de judecată, care va fi de cel mult 60 de zile de la data rezoluției, dispunând citarea părților. În procesele urgente, termenele mai sus menționate pot fi reduse de judecător în funcție de circumstanțele cauzei. În cazul în care pârâtul domiciliază în străinătate, judecătorul va fixa un termen mai îndelungat, rezonabil, în raport cu împrejurările cauzei.

Partea care a depus cererea și a luat termenul în cunoștință, precum și partea care a fost prezentă la un termen de judecată nu va fi citată în tot cursul judecării la acea instanță, considerându-se că ea cunoaște termenele de judecată ulterioare. Aceste dispoziții îi sunt aplicabile și părții căreia i s-a înmănat citația pentru un termen de judecată, considerându-se că, în acest caz, ea cunoaște și termenele de judecată ulterioare aceluia pentru care citația i-a fost înmănată. De asemenea, citația cuprinde mențiunea că, prin înmânarea citației, sub semnătură de primire, cel citat este considerat că are în cunoștință și termenele de judecată ulterioare aceluia pentru care citația i-a fost înmănată.

La primul termen de judecată la care părțile sunt legal citate, judecătorul, după ascultarea părților, are obligația de a estima durata necesară pentru cercetarea procesului, ținând cont de împrejurările cauzei, astfel încât procesul să fie soluționat într-un termen optim și previzibil.

Ultima actualizare: 18/06/2020

Versiunea în limba națională a acestei pagini este administrată de punctul de contact RJE respectiv. Traducerile au fost efectuate de serviciile Comisiei Europene. Este posibil ca eventualele modificări aduse originalului de către autoritatea națională competentă să nu se regăsească încă în traduceri. Nici RJE și nici Comisia Europeană nu-și asumă nicio răspundere sau responsabilitate în legătură cu informațiile sau datele pe care le conține ori la care face trimitere acest document. Pentru a afla care sunt regulile privind protecția drepturilor de autor aplicabile de statul membru responsabil pentru această pagină, vă invităm să consultați avizul juridic.